

De eerste stap van overleven naar leven

Selfinus Tahapary van Stadsteam Back Up selecteert deelnemers voor Eerst een Thuis.

Toekomstperspectief voor dak- en thuislozen begint met een eigen adres, een eigen bed en een eigen douche. Dat is de kerngedachte achter Living lab Eerst een Thuis; een samenwerking tussen de U16-gemeenten, zorgorganisaties en woningcorporaties. In twee jaar tijd krijgen meer dan 200 daklozen een eigen huurwoning, als veilige basis om onder begeleiding te werken aan herstel en zelfvertrouwen. Selfinus Tahapary van het Stadsteam Back Up is medeverantwoordelijk voor de selectie van kandidaten voor dit grootste Housing First-project van Nederland. Hij gelooft sterk in het gedachtengoed van Eerst een Thuis, maar ervaart ook een paar dilemma's. 'Ik ben enthousiast én realistisch.'

Voor dak- en thuislozen is de weg naar herstel vaak lang en moeizaam, schetst maatschappelijk werker Selfinus. 'Je belandt op straat, meld je bij het Stadsteam Back Up, krijgt een bed in de tijdelijke opvang en verblijft daarna - vaak maanden tot soms een paar jaar lang - in de Nachtopvang. Als je dan nog geen andere oplossing hebt, kun je doorstromen naar een - al dan niet gedeelde - woning voor wat langere tijd, bijvoorbeeld bij de Tussenvoorziening of het Leger des Heils. Daar krijg je intensieve begeleiding om je leven weer op de rit te krijgen en als je genoeg vorderingen maakt, bestaat de kans dat je na minimaal een jaar zelfstandig mag gaan wonen met ambulante begeleiding. Maar dan moet er eerst nog wel een woning voor je worden gevonden...'

Geen perspectief

In de tijd dat er voor hen nog geen stabiele plek is, ziet Selfinus dakloze mensen vaak snel achteruitgaan. 'Het is ontzettend lastig om je staande te houden op straat. Je moet sterk in je schoenen staan om de juiste koers te blijven varen op weg naar herstel. Een deel van onze cliënten lukt dat, maar ik zie ook veel mensen die na een paar maanden in de opvang en op straat de moed verliezen: ze zien geen perspectief meer, laten hun normen en waarden los. De eerste keer in de nachtopvang schrikken zij van hoe het er daar aan toegaat, maar al snel worden ze meegenomen in een negatieve spiraal. Behandeling voor ernstige verslavings- of psychische problematiek is ontzettend lastig zolang je geen stabiele woonplek hebt. En op de weinige woonplekken die er zijn, maak je meestal pas kans als je al stappen hebt gemaakt in je herstel. Die ingewikkelde paradox is een van de redenen dat doorstroom vanuit de 24-uurs opvanglocaties minder snel gaat dan we willen.'

"Je moet sterk in je schoenen staan om de juiste koers te blijven varen op weg naar herstel."

Een hele opgave

Eerst een thuis, dan werken aan herstel, klinkt Selfinus dan ook als muziek in de oren. 'Je begint bij wat deze mensen het allerliefste willen en heel hard nodig hebben: een eigen plek, rust, stabiliteit. Als dat voor elkaar is, voelen ze ook de motivatie iets te doen aan de rest van hun situatie.' De eerste tranche Eerst een Thuis-woningen is inmiddels opgeleverd. Het gaat om een viertal nieuwbouwprojecten voor gemengd wonen in Leidsche Rijn en Nieuwegein, waar ruim 100 cliënten van de Tussenvoorziening zijn geplaatst. 'Dat is nu al een succes te noemen', vertelt Selfinus. 'Er is nauwelijks uitval.' Toch wil hij niet te snel juichen. 'Voor wie kampt met verslaving of psychische problematiek is zelfstandig wonen een enorme opgave, dus het blijft - ook met begeleiding - altijd spannend of het lukt een zelfstandig bestaan op te bouwen.' Vanuit zijn ervaring in Utrecht en elders weet Selfinus dat mensen een eigen woning over het algemeen aanvankelijk met beide handen aangrijpen als aanzet om stappen vooruit te gaan maken. 'Maar de échte uitdaging komt pas na een tijdje, als de eenzaamheid loert, je weer een netwerk moet gaan opbouwen, een daginvulling vinden, je verslaving afbouwen. Goede begeleiding blijft ook op termijn dus heel belangrijk.'

Wachten op woningen

Om te zorgen voor een evenwichtige verdeling van woonplekken, is binnen het Living Lab Eerst een Thuis ervoor gekozen om de selectie van kandidaten op een centrale plek neer te leggen; bij het Stadsteam Back Up. 'Een logische keuze', vindt Selfinus. 'Bij ons zijn de meeste daklozen in beeld, wij volgen ze en kunnen een goede inschatting maken wie er bij de aangeboden woningen passen.' Met bijna 600 dak- en thuislozen in Utrecht is er aan kandidaten geen gebrek, en er is voor de looptijd van het project voldoende geld voor de begeleiding. Het wachten is op woningen. Als het aan Selfinus ligt zijn dat bij voorkeur woningen die speciaal voor deze doelgroep worden gerealiseerd,

Selfinus Tahapary

zoals onlangs in Leidsche Rijn gebeurde. 'De krapte op de woningmarkt is een drama en als je voor deze specifieke groep bestaande huurwoningen uit de markt haalt, werk je aan de oplossing van het ene probleem door een ander probleem te vergroten. Persoonlijk vind ik dat een dilemma, maar als maatschappelijk werker voor deze doelgroep ben ik natuurlijk blij met elke woning die beschikbaar komt.'

Beter en goedkoper naar herstel

In opdracht van de Regio Utrecht wordt door partijen als UvA en HU onderzocht of en zo ja hoe Eerst een Thuis kan werken in het Utrechtse - idealiter ter vervanging van het huidige systeem.

"Bij ons zijn alle daklozen in beeld, wij volgen ze en kunnen een goede inschatting maken wie er bij de aangeboden woningen passen"

Voor welke doelgroepen is dit geschikt, wat werkt qua woonvormen en begeleiding, hoe zorg je voor goede landing in de wijk: alle succes- en faalfactoren worden bestudeerd en vastgelegd. Het lastige daarbij is volgens Selfinus dat de meeste mensen die tot nu toe een woning vonden via Eerst een Thuis al langere tijd in opvang en hulpverlening zaten. 'We willen met dit project aantonen dat we een woning voor een dakloze niet langer moeten zien als slotstuk van een jarenlang hulpverleningstraject. Dat het effectiever, mens- en maatschappijvriendelijker én goedkoper is om eerst voor een stabiel thuis te zorgen en dan te starten met begeleiding. Om daar onderzoek naar te doen zou je een aanzienlijk deel van de woningen die voor het project beschikbaar komen, moeten toewijzen aan 'nieuwe' daklozen. Terwijl wij als hulpverleners ontzettend graag de mensen willen helpen die al jaren van de ene tijdelijke opvang naar de andere gaan. Ook hier is het dus de woningnood die voor een dilemma zorgt; eigenlijk heb je zó veel woningen nodig dat je beide kunt doen: de wachtlijsten verkorten én nieuwe daklozen een eigen plek aanbieden als basis voor herstel.

Versnelling van wooninitiatieven

Dat het welslagen van Living lab Eerst een Thuis valt of staat met de aanvoer van voldoende geschikte woningen; daarvan zijn ook de woningcorporaties en gemeenten zich terdege bewust. Een belangrijk onderdeel van het project is dan ook de verbreding en versnelling van wooninitiatieven voor deze kwetsbare doelgroep. Gemeenten, zorgaanbieders en woningcorporaties in de regio Utrecht hebben sinds de start zo'n 240 woningen aangemeld. De eerste ruim 100 woningen zijn inmiddels in gebruik genomen en als alles volgens plan verloopt, krijgen in 2021 en 2022 nog minimaal 100 dakloze mensen de sleutel van hun eigen thuis. Selfinus: 'Ik zie dat mensen echt opbloeien zodra zij weer een dak boven hun hoofd hebben. Door de veiligheid en het comfort van een eigen plek ontstaat rust en kan iemand de omschakeling gaan maken van overleven naar leven. Een thuis is geen garantie, maar wel een voorwaarde voor herstel.'

Meer weten over het Stadsteam BackUp of het Living Lab Eerst een Thuis? Neem gerust contact op met een van de projectleiders of word lid van onze [LinkedIn-pagina](#).

Nadine Langerak

06-42525291

nadine.langerak@utrecht.nl

Koen van Bremen

06-34177688

koen.van.bremen@utrecht.nl

eerst
een
THUIS